

І.В. Замула, проф., д.е.н.

В.В. Травін, доц., к.е.н.

Т.С. Примак, студ., I курс, магістр

Житомирський державний технологічний університет

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГІЧНОЮ ЯКІСТЮ ПРОДУКЦІЇ НА МІКРОЕКОНОМІЧНОМУ РІВНІ В УМОВАХ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ

Сьогодні економічний розвиток характеризується посиленням протиріч між екологічною та економічною системами. Як результат зростає необхідність досягнення єдності в існуванні екологічних та економічних цінностей як однієї з основних умов концепції сталого розвитку. З цією метою важливим є впровадження та створення еколого-економічної системи управління на підприємстві для забезпечення екологічної та економічної ефективності. Для високого рівня еколого-економічного управління удосконалення потребує бухгалтерський облік як система виміру господарський явищ і процесів.

Дослідження спрямовано на розробку теоретико-методичних підходів до облікового забезпечення управління екологічною якістю продукції, на основі окреслення сутності зазначеного поняття як об'єкта управління в умовах сталого розвитку, виявлення та систематизації факторів підвищення екологічної якості продукції та особливостей управління ними, облікової ідентифікації витрат на екологічну якість продукції.

За результатами дослідження встановлено, що екологічна якість продукції це сукупність властивостей, що забезпечують відмінне виконання покладених функцій та присутність у продукції тих властивостей і характеристик, що сприяють максимальному задоволенню потреб і запитів споживачів.

Існуючий в Україні порядок організації бухгалтерського обліку не забезпечує надання необхідної інформації для управління екологічною якістю продукції. Запропоновані напрями розвитку елементів методу бухгалтерського обліку витрат на екологічну якість продукції сприятимуть розширенню інформаційного забезпечення прийняття обґрунтованих та ефективних управлінських рішень щодо діяльності суб'єктів господарювання відповідно до положень концепції сталого розвитку.

Ключові слова: екологічна якість; стійкий розвиток; бухгалтерський облік витрат; екологічні витрати; екологорієнтоване управління; управління якістю.

Постановка проблеми. Сьогодні у світі значна увага сконцентрована на екологічній якості продукції. Це зумовлено двома основними факторами: стрімке погіршення екологічної ситуації, глобалізаційні та інтеграційні процеси. В сучасних економічних умовах проблема екологічної якості продукції є однією з основних складових міцного здоров'я людини.

Екологічна якість продукції визначає стиль нашого життя, є соціальною, економічною та екологічною основою успішного розвитку суспільства і людини. Тому, питання розробки системних заходів із переведення шкідливих з екологічного боку технологій на екологічно чисті та їх інвестиційного забезпечення посідає визначне місце в сучасній економіці.

Нині виробники сконцентровані на мінімізації витрат, зменшенні собівартості за рахунок цього досягається підвищення рентабельності. Це спричиняє те, що значна кількість продукції виготовлена з сировини та матеріалів неякісних, а інколи, навіть небезпечних для здоров'я людини і навколишнього середовища. Більшість продукції запропонованої на сучасному ринку містить штучні інгредієнти, шкідливі домішки, генетично модифіковані організми. Як результат, спостерігається зростання зацікавленості кінцевих споживачів у здоровому та повноцінному харчуванні.

Наше суспільство вже зіткнулося з наслідками зростання техногенного впливу на екологічний стан довкілля та здоров'я людини. Результати епідеміологічних спостережень і статистичних досліджень, проведених в останні роки, свідчать про скорочення життя та зростання кількості випадків захворювань, які тридцять-сорок років тому зустрічалися набагато рідше [2]. Скорочується тривалість життя населення. В нашій країні ці показники, на жаль, перевищують середньостатистичні європейські.

Екологічна якість продукції як складова сталого розвитку постійно знаходиться в центрі уваги науковців. Дослідженню теоретичних і практичних проблем екологічної якості продукції, методів оцінки його рівня присвячені численні публікації багатьох вітчизняних і зарубіжних вчених, таких як О.В. Боднар, О.Ю. Давидова, А.О. Заїчковський, С.М. Коломієць, Р.С. Ладиженська, Л.О. Левченко, В.М. Мишин, В.Ю. Огвоздин, В.М. Пархоменко, І.М. Писаревський, А.М. Побігун, Л.М. Сисенко, Ю.Л. Труш, В.В. Шацький та ін. Серед заходів із забезпечення сталого розвитку, крім формування

правових, економічних і організаційних умов для раціонального використання ресурсів, створення науково-технічного потенціалу та замкнених виробничих циклів, екологізації системи нормативів і стандартизації, формування гармонійної регіональної структури економіки, вчені виокремлюють також необхідність упорядкування системи бухгалтерського обліку виробництва продукції з метою більш повного відображення в ній вартості природних ресурсів.

Варто відмітити, що сучасний бухгалтерський облік, як інформаційна підсистема системи управління, не забезпечує систематизації інформації щодо екологічної якості, або ж відображає її у складі інших показників. Відсутність повної інформації про екологічну якість продукції може викликати проблеми для її користувачів. Так, інвестори не мають змоги оцінити в повній мірі економічну та екологічну ефективність фінансування та прибутковості вкладених коштів.

Як результат, важливим етапом досягнення сталого розвитку суб'єктів господарювання є розробка організаційно-методичних засад бухгалтерського обліку екологічної якості продукції, як підсистеми системи управління суб'єктом господарювання.

Дослідженням необхідності ведення бухгалтерського обліку екологічної діяльності займалися такі вітчизняні вчені, як О.В. Вороновська, В.М. Жук, Г.Г. Кірейцев, Н.М. Малюга, Л.Г. Мельник, В.О. Шевчук та інші. Разом з тим питання екологічної якості продукції потребує глибокого аналізу та подальших досліджень в частині впровадження бухгалтерського обліку екологічної діяльності, яке супроводжується рядом проблем щодо ідентифікації об'єктів обліку екологічної якості продукції, визначення та відображення витрат на екологічну якість продукції. Дослідження мають бути спрямовані на формування нового підходу до інформаційного забезпечення управління екологічною якістю продукції в межах концепції сталого розвитку.

Метою дослідження є розробка теоретико-методичних підходів до інформаційного забезпечення управління екологічною якістю продукції на мікроекономічному рівні, на основі окреслення сутності зазначеного поняття як об'єкта управління в умовах сталого розвитку, виявлення та систематизації факторів підвищення екологічної якості продукції та особливостей управління ними на мікроекономічному рівні, облікової ідентифікації витрат на екологічну якість продукції.

Викладення основного матеріалу. Поняття екологічної якості продукції базується на концепції сталого розвитку. Перш за все така думка базується на сформульованому та запропонованому у 1972 р. Морісом Стронгом, Генеральним секретарем Першої всесвітньої конференції з навколишнього середовища у Стокгольмі, понятті «екорозвиток», що є наближеним до поняття «сталий розвиток» [15, с. 415].

У процесі дослідження взаємозв'язку та теоретичних основ екологічної якості продукції та сталого розвитку варто зосередити увагу на наближених поняттях з метою пошуку зв'язків між екологічною якістю та сталим розвитком.

Поняття «якість» пішло від латинського слова «*quamtec*» (властивість чи якість), але розвиток економічної думки різних країн, зумовив виникнення значної кількості тлумачень поняття «якості продукції» як економічної категорії. Необхідно зазначити, що з розвитком науково-технічного прогресу поняття якості уточнювалося та змінювалося протягом тривалого періоду.

По відношенню до формулювання поняття якості серед авторів немає єдиної думки. Поняття якості, як відповідність призначенню, було переважним в умовах планової економіки. Основне визначення якості було подано в ГОСТ 15467-79. Більшість вітчизняних авторів у своїх публікаціях орієнтувалися на визначення якості, відповідно до цього стандарту, чи пропонували свої формулювання, також ґрунтуючись на стандарті ГОСТ 15467-79. У мікроекономіці корисність чи споживча вартість товару розуміється, як його здатність задовольняти потреби. Тому визначення якості як споживчої вартості варто трактувати, як здатність задовольняти потреби чи відповідність вимогам споживачів. Розуміння якості як відповідності потребам споживачів знайшло відображення в трьох версіях міжнародних стандартів ISO серії 9000, а також у формулюваннях ряду закордонних вчених з управління якістю. Ці формулювання в кінцевому результаті зводяться до наступного змісту поняття якості: «сукупність властивостей продукції, здатних задовольняти потреби споживачів» [12].

Існує значна кількість підходів до формулювання поняття екологічної якості продукції в економічній літературі. Для прикладу, в словнику Європейської організації якості термін «якість» визначено як сукупність властивостей і характеристик продукції чи послуг, що обумовлюють їх здатність задовольняти певні потреби, як встановлені (відомі), так і передбачувані. Як результат, задоволення потреб споживачів є кінцевою метою виготовлення продукції з високою екологічною якістю.

Також, поняття якості досліджував у своїй книзі «Контроль якості продукції» відомий американський науковець у сфері якості продукції А. Фейгенбаум. Під якістю виробу або послуги він розуміє загальну сукупність технічних, технологічних та експлуатаційних характеристик виробу або послуги, за допомогою яких виріб або послуга будуть відповідати вимогам споживача в процесі їх експлуатації [15].

Не менш значна увага екологічній якості продукції була приділена і вітчизняними науковцями. Серед них Л.М. Ткачук та Т.К. Калугаряну [11] вважають, що якість продукції виявляється не в самих

властивостях, а в тому, в якій мірі вони задовольняють певні потреби споживачів. Ткачук Л.М. вважає, що «якість продукції – це сукупність функціональних, естетичних і економічних властивостей, які відповідають конкретним потребам споживачів» [11].

Пархоменку В.М. [10] вдалося виділити основні характеристики економічної сутності категорії якості продукції:

1) якість визначає споживчу вартість продукції (послуги);

2) якість є сукупністю властивостей продукції, що обумовлюють її здатність задовольняти певні особисті і виробничі потреби відповідно до її призначення;

3) якість є критерієм виміру рівня активності діяльності підприємства: собівартості, прибутку, рентабельності, ціни, конкурентоспроможності продукції і підприємства.

Отже, під якістю продукції варто розуміти не просто наявність у товарі тих чи інших властивостей, що забезпечують йому відмінне виконання покладених на нього функцій, а й присутність у товарі тих властивостей і характеристик, що сприяють максимальному задоволенню потреб і запитів споживачів. Отже, ґрунтуючись на зроблених авторами [6, с. 214; 3, с. 478; 1, с. 687; 9, с. 269; 11] висновках, можна дати наступне визначення «якості продукції» – це сукупність її властивостей, що характеризують міру спроможності даної продукції задовольняти потреби споживачів згідно з її цільовим призначенням.

Наведене визначення «якості продукції» передбачає те, що кожен об'єкт має якість. Рівень якості об'єкта залежить від ступеня реалізації в ньому певних характеристик, що забезпечують задоволення визначених потреб. Дане визначення якості продукції відрізняється від існуючих визначень, у тому числі й від визначень в стандартах ISO 9000, тим, що дозволяє враховувати здатність продукції задовольняти потреби споживачів як рівень якості, а не як сутність якості, про що говорив В.Ю. Огвоздін [14, с. 464].

Чітке розуміння сутності якості продукції важливе для того, щоб, порівнюючи і зіставляючи між собою різні її види, правильно розвивати суспільне виробництво і точно оцінювати його результати, проектувати нову продукцію та прогнозувати її розвиток, об'єктивно виявляти виробничі й індивідуальні потреби, вивчати попит та вирішувати інші завдання забезпечення необхідної якості продукції [11, с. 10].

З метою повного розуміння виокремлено основні чинники формування екологічної якості продукції як важливої складової управління суб'єктом господарювання в умовах сталого розвитку та витрати, що ними викликані, наведено на рис. 1.

Рис. 1. Чинники формування екологічної якості продукції та витрати, викликані ними

Таким чином, шляхом дослідження екологічної якості продукції можливо прослідкувати зв'язок складових триєдиної концепції сталого розвитку: екологічної, економічної та соціальної. При цьому, в

першу чергу, необхідно оцінити роль бухгалтерського обліку екологічної якості продукції для досягнення положень концепції сталого розвитку.

Перш за все, облікові дані екологічної якості продукції є джерелом інформації для формування та прийняття управлінських рішень. А рішення, що будуються на даних обліку екологічної якості є початковими кроками на шляху до підтримання балансу між економічною, екологічною та соціальною складовими концепції сталого розвитку.

Варто відмітити, що екологічна якість продукції є основним чинником підвищення конкурентоспроможності продукції. Як результат, в процесі виробництва продукції виробники повинні приділити значну увагу екологічній якості продукції. В першу чергу, необхідно оцінити вплив, який матиме досягнутий рівень якості продукції на її конкурентоспроможність.

Підвищення якості продукції повинно базуватися на розробці комплексної, взаємопов'язаної системи технічних, організаційних, економічних, соціальних і мотиваційних заходів, що забезпечують необхідний рівень якості на всіх стадіях виробництва і споживання продукції. Важливою умовою при їх формуванні є досягнення економічного ефекту за рахунок зменшення вартості продукції [13].

Досвід зарубіжних підприємств доводить, що охорона навколишнього середовища, підтримання високої якості продукції є важливими економічними завданнями суб'єктів господарювання. Впровадження управління екологічною якістю продукції має екологічний, економічний та соціальний аспекти (табл. 1).

Таблиця 1

Актуальність впровадження обліку екологічної якості продукції

Стійкий розвиток підприємства	Аспекти впровадження	Зміст
	Економічна необхідність	Вплив екологічної якості продукції на результати діяльності підприємства; можливість залучення нових інвесторів; визначення економічної ефективності виробництва екологічно якісної продукції тощо
	Екологічна необхідність	Погіршення екологічної якості продукції, що впливає на попит на таку продукцію; погіршення стану навколишнього середовища, виснаження природних ресурсів тощо
	Соціальна необхідність	Оцінка суспільством превентивних дій підприємства щодо негативного впливу на здоров'я людини та навколишнє середовище; відображення участі підприємства в державних програмах контролю екологічної якості; підтримка іміджу підприємства тощо

Враховуючи дані аспекти, можемо стверджувати, що облікова інформація щодо екологічної якості продукції на підприємстві потребує поглибленої уваги і є чинником зростання конкурентоспроможності підприємства.

В процесі дослідження облікових аспектів екологічної якості продукції визначено основний об'єкт обліку екологічної якості продукції – витрати на екологічну якість продукції. Досліджуючи сутність витрат на якість, Е. Еременко у своїх працях трактує їх як вартісний вираз використаних у процесі діяльності суб'єкта господарювання ресурсів з метою досягнення сукупності властивостей продукції, що характеризують її відповідність стандартам, умовам договорів і запитам споживачів [5].

Процес оновлення та вдосконалення продукції з точки зору її якості є досить трудомістким і витратним. Витрати на організацію виробничого циклу та системи управління якістю починають відшкодовуватися тільки після розробки та налагодження серійного випуску якісно-нової продукції.

З діючої методики бухгалтерського обліку витрат відомо, що до витрат виробництва відносяться прямі та непрямі витрати, які формують виробничу собівартість виготовленої продукції. Витрати на якість є витратами на вдосконалення властивостей продукції, або ж витрати на запобігання погіршення цих властивостей. До них доцільно віднести: витрати на оцінку якості, витрати на запобігання браку та погіршення якості, витрати на дотримання та контроль якості, витрати на оновлення та вдосконалення технологічного процесу підвищення якості, а також витрати на систему управління якістю. Зазначене підтверджується дослідженнями відомого американського вченого Ф. Кросбі [7, с. 15], який витрати, пов'язані з якістю, розділив на дві групи, а саме: витрати на відповідність і витрати, пов'язані з невідповідністю.

Враховуючи відсутність чіткого нормативного регулювання в Україні витрат на екологічну якість продукції, процес організації їх обліку вимагає особливої уваги. Такі витрати виникають на будь-якому підприємстві але загальноприйнятої методики їх визначення і виокремлення з інших витрат не існує, що спонукає суб'єкти господарювання організувати та вести облік на власний розсуд. Вважаємо, що доцільно облік витрат на екологічну якість продукції здійснювати на окремому субрахунку 914 «Витрати на екологічну якість» (рис. 2).

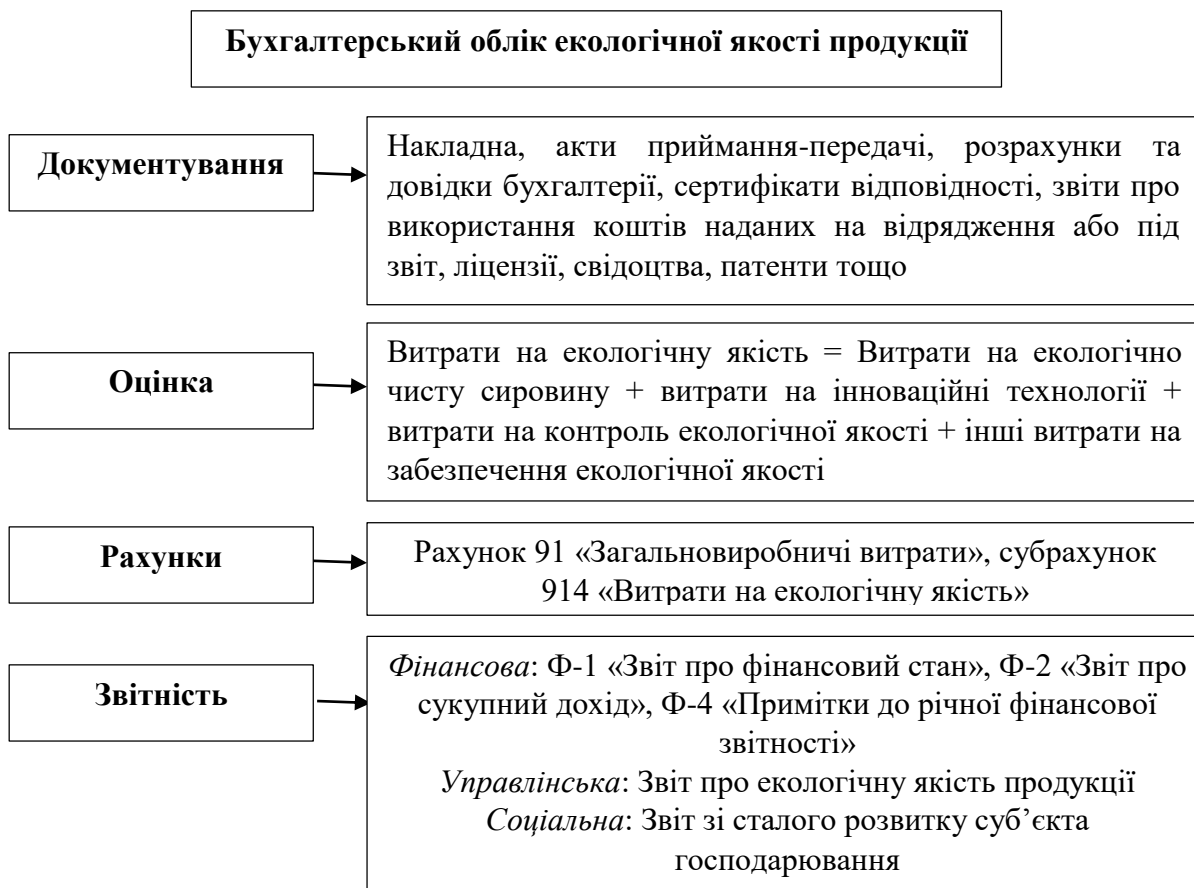

Рис. 2. Розвиток елементів методу бухгалтерського обліку в частині відображення екологічної якості продукції

Деталізуючи склад витрат на екологічну якість продукції, встановлено такий їх перелік:

- витрати на маркетингові дослідження;
- витрати на сертифікацію продукції;
- оплата за розробку та оцінку вартості системи екологічної якості;
- витрати на метрологічне забезпечення виробництва та оцінку екологічної якості продукції;
- витрати на заробітну плату та нарахування на заробітну плату персоналу, зайнятого на виробництві екологічно чистої продукції;
- витрати на перевірку зразків продукції;
- витрати, пов'язані із навчанням персоналу щодо екологічної якості.

Застосування наведених пропозицій щодо бухгалтерського обліку витрат на екологічну якість продукції сприятиме розширенню інформаційного забезпечення екологоорієнтованого управління діяльністю підприємства.

Висновки та пропозиції. Екологічна якість продукції є не лише важливим чинником підвищення рівня життя населення, а й перспективою розвитку підприємства. Тому, дуже важливо приділяти окрему увагу інформаційному забезпеченню управління екологічною якістю продукції. Вважаємо, що екологічна якість продукції це сукупність властивостей, що забезпечують відмінне виконання покладених функцій та присутність у продукції тих властивостей і характеристик, що сприяють максимальному задоволенню потреб і запитів споживачів.

Бухгалтерський облік витрат на екологічну якість продукції є джерелом інформації для прийняття управлінських рішень, але існуючий в Україні порядок організації бухгалтерського обліку не забезпечує надання необхідної інформації для управління екологічною якістю продукції. Запропоновані напрями розвитку елементів методу бухгалтерського обліку витрат на екологічну якість продукції сприятимуть розширенню інформаційного забезпечення прийняття обґрунтованих та ефективних управлінських рішень щодо діяльності суб'єктів господарювання відповідно до положень концепції сталого розвитку.

Отже, управління екологічною якістю продукції потребує подальших досліджень з метою досягнення ефективного розвитку суб'єктів господарювання, які функціонують або прагнуть функціонувати відповідно до положень концепції сталого розвитку.

Список використаної літератури:

1. Аристотель. Сочинения : В 4 т. Т. 2. / ред. и авт. предислов. З.Н. Микеладзе. – М. : Мысль, 1978. – 687 с.
2. Пічкур Н. Вплив органічних продуктів харчування на здоров'я людини / Н.Пічкур // Аграрний бюлетень. – 2014. – № 20. – С. 22.
3. Гличев А.В. Основы управления качеством / А.В. Гличев. – М. : Изд-во АМИ, 1998. – 478 с.
4. Давидова О.Ю. Управление качеством продукции та послуг у готельно-ресторанному господарстві : навч. посібник / О.Ю. Давидова, І.М. Писаревський, Р.С. Ладженська ; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х. : ХНАМГ, 2012. – 414 с.
5. Еременко Е.С. Внутренний контроль затрат на качество продукции спиртовой промышленности : автореф. дис. ... канд. экон. наук / Е.С. Еременко. – Новосибирск, 2007. – 25 с.
6. Затолокин В.М. Методы анализа качества продукции / В.М. Затолокин. – М. : Финансы и статистика, 1985. – 214 с.
7. Кросби Ф.Б. Качество и Я / Ф.Б. Кросби ; пер. с англ. А.В. Денисова. – М. : Стандарты и качество, 2008. – 263 с.
8. Метелев С.Е. Методологические аспекты эколого-экономической оценки перехода общества к устойчивому развитию / С.Е. Метелев, О.В. Гончарова // Проблемы современной экономики. – 2010. – № 2 (34). – С. 409–412.
9. Організація виробництва : навч. посібник / В.О. Онищенко, О.В. Редкин, А.С. Старовірець, В.Я. Чевганова. – К.: Лібра, 2003. – 336 с.
10. Пархоменко В.М. Якість продукції як економічна категорія: проблеми визнання / В.М. Пархоменко. – Режим доступу : http://www.ztu.edu.ua/ua/science/publishing/visnik/econom/1_47/19.pdf.
11. Ткачук Л.М. Якість продукції: методологічні та прикладні аспекти / Л.М. Ткачук, Т.К. Калугаряну. – Режим доступу : <http://tkachuk.vk.vntu.edu.ua/file/Of11f605bb483703c6a2ac2ff8487d9e.pdf>.
12. Труш Ю.Л. Якість продукції як економічна категорія / Ю.Л. Труш // Наукові праці Національного університету харчових технологій. – 2009. – № 31. – С. 99–100.
13. Труш Ю.Л. Обґрунтування основних шляхів підвищення управління якістю продукції / Ю.Л. Труш // Формування ринкових відносин в Україні. – 2011. – № 8. – С. 91–94.
14. Управление качеством продукции : справочник. – М. : Издательство стандартов, 1985. – 464 с.
15. Фейгенбаум А. Контроль качества продукции / А.Фейгенбаум. – Режим доступа : <http://bookre.org/reader?file=599586&pg=34>.
16. Strong M. Where on Earth are We Going? / M.Strong. – N.Y. : Random Hause Inc., 2000. – 431 p.

References:

1. Mikeladze, Z.N. (ed.) 1978, *Aristotel'. Sochinenija*, in 4 parts, Part 2, Mysl', Moskva, 687 p.
2. Pichkur, N. (2014), «Vplyv organichnyh produktiv harchuvannja na zdorov'ja ljudyny», *Agrarnyj bjuletен'*, No. 20, p. 22.
3. Glichev, A.V. (1998), *Osnovy upravlenija kachestvom*, Izd-vo AMI, Moskva, 478 p.
4. Davydova, O.Ju., Pysarev'skyj, I.M. and Ladyzhens'ka, R.S. (2012), *Upravlinnja jakistju produkcii' ta poslug u gotel'no-restorannomu gospodarstvi*, Hark. nac. akad. mis'k. gosp-va, HNAMEG, Harkiv, 414 p.
5. Eremenko, E.S. (2007), *Vnutrennij kontrol' zatrat na kachestvo produkcii' spirtovoj promyshlennosti*, avtoref. dis. kand. jekon. nauk, Novosibirsk, 25 p.
6. Zatulokin, V.M. (1985), *Metody analiza kachestva produkcii*, Finansy i statistika, Moskva, 214 p.
7. Krosbi, F.B. (2008), *Kachestvo i Ja*, Translated from English by Denisova, A.V., Standarty i kachestvo, Moskva, 263 p.
8. Metelev, S.E. and Goncharova, O.V. (2010), «Metodologicheskie aspekty jekologo-jekonomicheskoy ocenki perehoda obshhestva k ustojchivomu razvitiju», *Problemy sovremennoj jekonomiki*, No. 2 (34), pp. 409–412.
9. Onyshhenko, V.O., Redkyn, O.V., Starovirec', A.S. and Chevganova, V.Ja. (2003), *Organizacija vyrobnyctva*, Libra, Kyi'v, 336 p.
10. Parhomenko, V.M., *Jakist' produkcii' jak ekonomichna kategorija: problemy vyznannja*, available at: http://www.ztu.edu.ua/ua/science/publishing/visnik/econom/1_47/19.pdf
11. Tkachuk, L.M. and Kalugarjanu, T.K., *Jakist' produkcii': metodologichni ta prykladni aspekty*, available at: <http://tkachuk.vk.vntu.edu.ua/file/Of11f605bb483703c6a2ac2ff8487d9e.pdf>
12. Trush, Ju.L. (2009), «Jakist' produkcii' jak ekonomichna kategorija», *Naukovi praci Nacional'nogo universytetu harchovyh tehnologij*, No. 31, pp. 99–100.
13. Trush, Ju.Ja. (2011), «Obgruntuvannja osnovnyh shljahiv pidvyshhennja upravlinnja jakistju produkcii'», *Formuvannja rynkovyh vidnosyn v Ukrai'ni*, No. 8, pp. 91–94.
14. *Upravlenie kachestvom produkcii'* (1985), spravochnik, Izdatel'stvo standartov, Moskva, 464 p.
15. Fejgenbaum, A., *Kontrol' kachestva produkcii'*, available at: <http://bookre.org/reader?file=599586&pg=34>
16. Strong, M. (2000), *Where on Earth are We Going?*, Random Hause Inc., New York, 431 p.

ЗАМУЛА Ірина Валеріївна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку і аудиту Житомирського державного технологічного університету.

Наукові інтереси:

– проблеми розвитку бухгалтерського обліку для забезпечення сталого розвитку економіки;
– теорія та методологія бухгалтерського обліку, контролю і аналізу природно-ресурсного потенціалу країни;

– теорія та методологія економічного аналізу.

E-mail: zamulairina@gmail.com.

ТРАВІН Віталій Вікторович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки та підприємництва Житомирського державного технологічного університету.

Наукові інтереси:

– мікроекономічні аспекти досягнення положень концепції сталого розвитку;

– державне регулювання процесів досягнення положень концепції сталого розвитку.

E-mail: vitaliytravin2@gmail.com.

ПРИМАК Таїсія Сергіївна – студентка 1 курсу ОКР, магістр Житомирського державного технологічного університету.

Наукові інтереси:

– бухгалтерський облік, контроль та аналіз екологічної якості продукції.

E-mail: prymak.taissia@gmail.com.

Стаття надійшла до редакції 15.06.2017.